

Lahti, Kytölä III – asemakaava A-2745

MUINAISMUISTOLAIN 13 §:N MUKAINEN KAJOAMISLUPANEUVOTTELU

Aika: Tiistai 30.11.2021 klo 14:15–15:30

Paikka: Teams-etäkokous

Läsnä: Olli Soininen, arkeologi-intendentti, Museovirasto
Hannu Takala, tutkimuspäällikkö, Lahden kaupungin museo
Esko Tikkala, tutkija, Lahden kaupungin museo
Juha Helminen, kaupungingeodeetti, Lahden kaupunki
Markus Lehmuskoski, kaavoitusarkkitehti, Lahden kaupunki

- 1. Neuvottelun avaus ja järjestäytyminen.**
Sovittiin, että Markus Lehmuskoski toimii neuvottelun puheenjohtajana ja sihteerinä. Puheenjohtaja avasi neuvottelun.
- 2. Osanottajat.**
Todettiin läsnäolijat.
- 3. Neuvottelun tarkoitus Muinaismuistolain 13 §:n mukainen kajoamislupaneuvottelu.**
Tarkoituksena on keskustella sekä sopia mahdollisuudesta osoittaa asemakaavoituksella osa Lahden Kytölästä löytyneestä muinaisjäännöskohteiden alueesta (kaskiröykkiöt) asuintonteiksi sekä katualueeksi.
- 4. Asemakaavan lähtökohdat ja tavoitteet.**
Lehmuskoski esitteli kaavatyön lähtökohdat ja tavoitteet.

Asemakaavan ja asemakaavan muutoksen A-2745 tavoitteena on täydentää Kytölänmäen asuinalueita kaavoittamalla uusia pientalotontteja pääosin kaupungin omistamalle maalle ottaen huomioon alueella olevien yksityisten maanomistajien tarpeet ja liikkumisyhteydet sekä kaavataloudellinen lähtökohta.

Alueelle laadittiin asemakaavaluonnos, joka kuultiin elo–syyskuussa 2020. ELY-keskus ja Lahden kaupungin museo esittivät luonnosvaiheen lausunnoissaan, että alueelle tulisi tehdä täydentävä luontoselvitys sekä arkeologinen inventointi.

- 5. Laaditut selvitykset sekä kaavatalous.**

Arkeologinen inventointi

Heilu Oy on laatinut kaupungin tilaamana arkeologisen inventoinnin kaava-alueelle. Alueelta löytyi Kytölänmäeltä historiallisen ajan kiinteänä muinaisjäännöksenä kaskiröykkiöiden ryhmä, mihin myös paikan nimi viittaa. Alueelta tavattiin 13 erikokoista kivistä röykkiötä sekä noin 18 metrin pituinen kiviaita. Suurin havaittu röykkiö oli halkaisijaltaan noin 1,2 m ja korkeudeltaan hieman alle 0,5 m. Kiviaita on korkeimmillaan noin 80 cm. Nuorimmillaan alue voisi olla peräisin 1700–1800-luvulta, jolloin paikalle on siirtynyt Ohrapään talo läheisestä Ahtialan

ryhmäyöstä. Paikan kaskeaminen voi olla tätä huomattavasti vanhempaa (rautakautis-keskiaikaista).

Luontoselvitys

Arkeologisen inventoinnin kanssa samanaikaisesti laadittiin alueelle luontoselvitys, jonka teki Luontoselvitys Metsänen. Selvityksen perusteella suunnittelualueelta rajattiin kohtalaisen laajat alueet lepakoita ja liito-oravia sekä lintureviirejä varten ns. "lakikohteina" rakentamisen ulkopuolelle. Lisäksi alueelta tunnistettiin selvityksessä myös uhanalaisia luontotyyppisiä, jotka eivät suoraan täyttäneet metsälain määritelmiä.

Kaavatalous

Luontoselvityksen tulokset vaikuttavat yhdessä kaavatalousnäkökulman kanssa siihen, minkälaisia mahdollisuuksia kaavan muokkaamisessa on muinaismuistolöydösten suhteen. Kaavaluonnoksesta on luontoarvojen lakikohteiden vuoksi poistettu 38 tonttia, mikä on heikentänyt alueen toteutettavuutta ja kaavataloutta merkittävästi. Korttelialueiden siirtäminen muinaisjäännöslöydösten tieltä ei luontoarvojen vuoksi ole mahdollista. Tästä syystä ainoaksi vaihtoehdoksi jäisi korttelialueiden ja tonttien pienentäminen/poistaminen edelleen, jolloin koko kaava-alueen toteutumisedellytykset kaavatalouden kannalta muodostuisivat äärimmäisen heikoiksi. Tästä syystä on kaupungin kaavoituksen puolesta esitetty, että keskustelisimme mahdollisuudesta osoittaa osa alueelta löytyneestä muinaismuistoalueesta kaavassa rakentamiselle pelastuskaivauksin.

6. Keskustelu.

Museovirasto: Muinaismuistolaki antaa mahdollisuuden käydä § 13:n mukaiset neuvottelut. Uuden maankäyttö- ja rakennuslain voimaantulon myötä on edelleen mahdollisuus valittaa kaavasta, mikäli se ei täytä mm. vaikutusten selvittämisen ja alueen erityisten arvojen suojelemisen vaatimuksia.

Lahden kaupunginmuseon näkemyksen mukaan voidaan nähdä mahdolliseksi kohteiden tutkimukset sekä niiden alueen osittaisen vapauttamisen rakentamiselle, koska alueen muita maankäyttövaihtoehtoja ja kortteleiden siirtämiseen tai pienentämiseen liittyviä vaihtoehtoja on tutkittu, eivätkä ne ole osoittautuneet mahdollisiksi. Muinaisjäännösten tyyppi ja merkitys huomioiden (kaskiröykkiöt) voidaan asiassa siis edetä tutkimuksilla alueen vapauttamiseksi muuhun käyttöön.

Museovirasto: Kaavan vahvistumisen aikataulu vaikuttaa siihen, miten löydökset tulisi merkitä kaavaan. Jos löydökset tutkitaan pois jo ennen kaavan vahvistamista, niin niitä ei tarvitse merkitä kaavakartalle. Muussa tapauksessa löydökset tulisi merkitä kaavaan. Tutkimuskustannuksista vastaa Lahden kaupunki.

Kaavan on tarkoitus edetä mahdollisimman pian päätöksentekovaiheeseen (vahvistuminen ilman valituksia arviolta kevättalven 2022 aikana), kun luontoarvojen huomioimista sekä muinaismuistoja koskevat keskustelut on saatu päätökseen.

Museovirasto: Kaikki röykkiöt tulee tässä tapauksessa merkitä kaavaan esimerkiksi sm-merkinnällä sekä indeksillä, johon kirjataan maininta niiden tutkimusmahdollisuudesta ja käyttöönnotosta tämän jälkeen muuhun maankäyttöön.

Kaupunginmuseo: Alueen röykkiöt tutkitaan siten, että niille saadaan jonkinlainen ajoitus. Tämä ei välttämättä edellytä kaikkien röykkiöiden avaamista. Kaupunki on työn tilaaja ja kustantaja. Kajoamislupaa ei tarvitse hakea, mutta tutkimuslupaa kyllä. Kaupunginmuseo esittää tutkimustarpeen sekä määrittelee käytettävät menetelmät.

Sovittiin, että rajataan alueelta löytynyt kiviaita tonttialueen ulkopuolelle kokonaisuutenaan sekä varmistetaan sen sijainti tarkemmin mittauksin maastossa.

Helminen: Saadaanko Museovirastolta lausunto, jolla tontit todetaan selvitysten ja tutkimusten jälkeen rakennettaviksi. Esimerkkinä tapa, jolla pilaantuneiden maiden osalta toimitaan puhdistustoimenpiteiden jälkeen.

Museovirasto: Kaupunki saa käyttöönsä lausunnon, jolla todetaan selvitykset riittäviksi.

7. Neuvottelun tulos sekä jatkotoimenpiteet

Neuvottelun tuloksena osa kaskiröykkiö-löydöksistä päätettiin poistaa tutkimuksin.

Asian jatkotoimenpiteiksi sovittiin seuraavaa:

- Kaupunginmuseo tekee lausunnon työn sisällön sekä menetelmien määrittämiseksi.
- Lahden kaupunki tilaa konsultin löydösten selvittämiseksi ja kaivamiseksi. Konsultti hakee tutkimusluvan museolta.
- Museovirasto antaa vielä ohjeistusta kaavamääräysten sisältöön liittyen.
- Löydösten mittatarkkuus täytyy tarkistaa ennen kaavan eteenpäin viemistä.

Aikataulun osalta todettiin, että näillä näkymin kaavan vahvistumisen jälkeen on pari kesäkautta aikaa selvittää löydöksiä ennen tontinluovutusta. Kaupunki voi omana työnään helpottaa selvityksen laatimista mittaamalla ja merkitsemällä maastoon kaavoitetut tontti- ja katualueet.

8. Neuvottelun päättäminen.

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Muistion kirjasi Markus Lehmuskoski

